

Säkerhet vid arbete på höga höjder

Övning i självnedfiring med RB 90

Tre händelser har inträffat vid övning i självnedfiring där RB 90 har använts med den integrerade sittselen. Händelserna har lett till arbetsskada eller rapporterats som tillbud. Orsakerna kan vara brister i instruktioner, utbildning och handhavande samt avsaknad av säkringslina. Arbetskyddsstyrelsen har framfört krav på att åtgärder måste vidtas för att förhindra ett uppreparande av olycksfallen.

Räddningsverket har utarbetat en rapport - Säkerhet vid arbete på höga höjder - i syfte att öka kunskaperna inom räddningstjänsten om hur arbeten på hög höjd ska utföras så säkert som möjligt, med beaktande av de krav som ställs avseende snabbhet, effektivitet och med de varierande yttre förhållanden som råder vid räddningsinsatser.

Vi vill särskilt peka på följande punkter:

– Arbetsgivaren har alltid en skyldighet att analysera och värdera de risker som personalen ställs inför. För räddningstjänsten innebär detta att arbetsgivaren måste ta ställning till om räddningsinsatser ska utföras på ett sätt som kräver användning av utrustning för skydd mot fall. Säkerhet vid arbete på höga höjder fordrar dessutom att berörd personal har bra utrustning, är väl utbildad och övad samt är medveten om riskerna med arbetet.

– Arbetsgivaren ska utse särskild ansvarig för räddningskårens gemensamma utrustning. På samma sätt ska särskild ansvarig utses för utbildning och övning.

Dessa personer ska behärska de regler och föreskrifter som finns inom de områden kommunen arbetar inom vad gäller höjdarbete.

– Innan utbildning påbörjas bör en säkerhetsplan fastställas liksom en plan för hur och med vilka intervaller utbildning och övning ska ske. Alla i verksamheten måste veta vad som reglerar och styr utbildning och övning i organisationen samt vem som har det yttersta ansvaret.

– Utbildning och övning anpassas till de moment som kan komma att genomföras i samband med räddningsinsats enligt vad som beslutats i kommunen.

– Arbetsgivaren är skyldig att se till att den personliga utrustningen underhålls, repareras och förvaras så att avsedd skyddseffekt bibehålls. Skadad utrustning får inte användas om skyddseffekten blivit otillräcklig. Det är därför viktigt att rutiner upprättas för skötsel, underhåll och förvaring. Särskilda regler för kassation kan behövas för utrustning typ fallskydd.

– Även arbetstagaren har ett ansvar för att utrustningen sköts väl och att utrustningen kontrolleras före användning.

– Utrustningen ska användas på ett korrekt sätt, t ex får rappellering med rep lindat direkt i karbinen på sittselen i RB 90 inte ske.

Vid genomförande av övningar ska bl a följande beaktas:

* Övningarna ska genomföras på speciellt avsedda platser där underlaget består av sand eller likvärdigt material.

* Övningarna bör inte bedrivas på högre höjd än cirka 3-4 m.

* Vid övningar ska alltid dubbla säkringspunkter med tillräcklig hållfasthet och dubbla linor, (förankringslina samt säkringslina) användas.

* Övningarna ska vara godkända av arbetsgivaren och bedrivas av speciellt utsedda övningsledare som har avsedd behörighet (arbetsgivaransvar).

Räddningsverket belyser i kompetensutbildningarna för räddningstjänstpersonal de risker m m som är förknippade med arbete på höga höjder. Någon utbildning i rappellering bedrivs inte inom ramen för kompetensutbildningarna. Däremot kan särskilda instruktörskurser komma att genomföras i Räddningsverkets regi.

I rapporten Säkerhet vid arbete på höga höjder ges exempel på metoder vid arbete på hög höjd i samband med räddningsinsatser samt lämplig typ av utrustning. Dock ges inte hänvisning till särskilda produkter.

Vid arbete på hög höjd används antingen ett stödutrustningssystem (brandbälte eller sittsele) med kringutrustning eller helsele med kringutrustning. Endast helsele är godkänd som fallskydd enligt EN-standard. Rapporten behandlar endast stödutrustningssystem eftersom dessa är helt dominerande inom svensk räddningstjänst.

Räddningsverket har tidigare utvecklat en personlig skyddsutrustning, Räddningsbeklädnad 90, för arbete i het miljö. Inom ramen för detta projekt utvecklades också en integrerad sele (sittsele) för användning vid höjdarbete. I dag finns även andra dräkter med integrerad sele på marknaden. Vid höjdarbete måste sittselen kompletteras med ett system av kringutrustning, som t.ex. rep, replås, bandslingor, nedfyringsdon, karbiner och falldämpare. Samtlig utrustning ska vara **CE-märkt** för att få användas. Märket har innebörden att tillverkaren eller dennes representant garanterar uppfyllande av kraven i alla de EU-direktiv som gäller produkten. Ej CE-märkt utrustning tillverkad före 1995-07-01 får användas till dess att den behöver kasseras.

Beställning

Säkerhet vid arbete på höga höjder.
Beställningsnummer R53-158/97.

Rapporten kan erhållas gratis vid beställning av enstaka exemplar från Räddningsverkets trycksaksförråd, telefon 054-10 42 86 eller telefax 054-10 42 10.

Kontaktpersoner:

Dan Carlsson, Räddningstjänstavdelningen,
Enheten för metod och teknik, telefon 054-10 42 13.

Torbjörn Wannqvist, Räddningstjänsten Bollnäs,
telefon 0278-251 00.

Tidigare nummer av Aktuellt från Räddningsverket under 1997

- Nr 1-97 Miljö och Räddningstjänst – forskningsrapporter
- Nr 2-97 Skopan – ett flygplan för skogsbrandsläckning och kustbevakning
- Nr 3-97 Flamskyddsmedel – ett miljöproblem
- Nr 4-97 Insatsrapportering
- Nr 5-97 Brandriskprognosen 1997 och i framtiden